

INVENTERING AV GENERELLA BIOTOPSKYDDSOBJEKT I NÖDINGE, ALE KOMMUN

RAPPORT 2017-02-15

Johan Svedholm

Uppdragsgivare

Ale kommun
Ledetvägen 6
449 51 Alafors

Uppdragstagare

Naturcentrum AB, 2016
Strandtorget 3, 444 30 Stenungsund
Tel. 010-220 12 00
ncab@naturcentrum.se

Personal från Naturcentrum:

Johan Svedholm
Tel. 010-220 12 17
johan.svedholm@naturcentrum.se

Kartmaterial

Underlagskarta har tillhandahållits av uppdragsgivaren.

Bilder

Omslagsbild: Odlingsröse i betesmark vid Kroken.

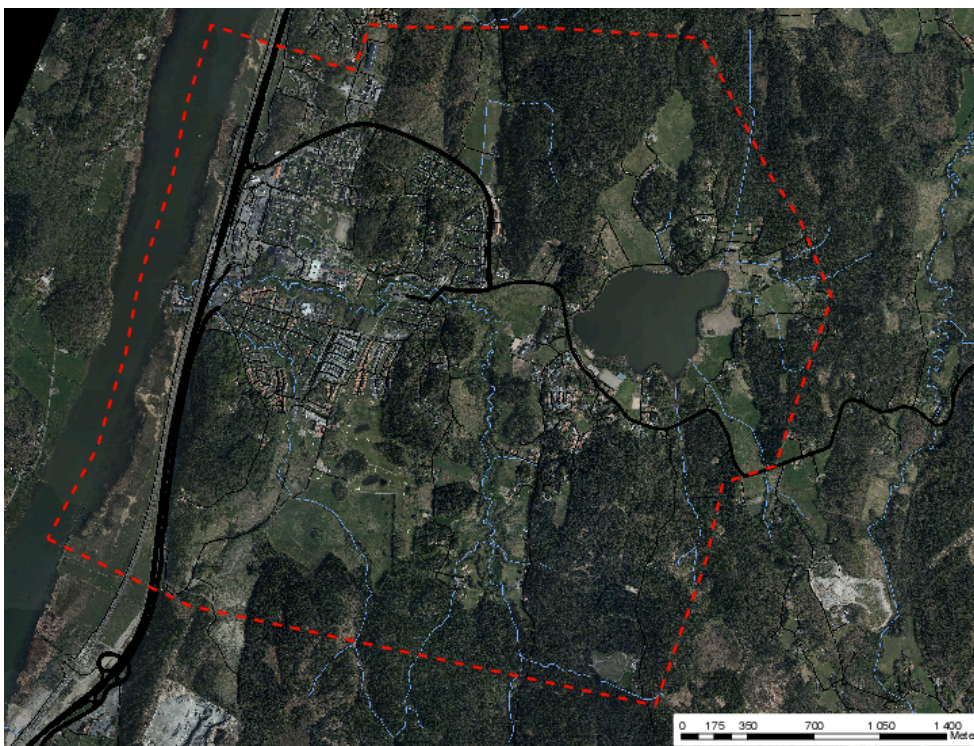
Samtliga bilder: Johan Svedholm © Naturcentrum AB.

Innehåll

INNEHÅLL	3
UPPDRAG OCH UNDERSÖKNINGSOMRÅDE	4
METODIK	4
RESULTAT	5
STENMURAR I JORDBRUKSMARK	7
SMÅVATTEN OCH VÅTMARKER I JORDBRUKSMARK	8
ODLINGSRÖSEN I JORDBRUKSMARK	8
ALLÉER	8
ÅKERHOLMAR	9
REFERENSER	10
BILAGA 1. GENERELLT BIOTOPSKYDD	11

Uppdrag och undersökningsområde

På uppdrag av Ale kommun har Naturcentrum AB inventerat objekt som omfattas av det generella biotopskyddet i Nödinge, Ale kommun. Inventeringen är tänkt som ett komplement till tidigare utförd NVI (naturvärdesinventering) av ett område kring Vimmersjön (Fritz m fl 2016), men undersökningsområdet är utökat till att omfatta hela området för fördjupad översiktsplan (FÖP) över Nödinge (karta 1).

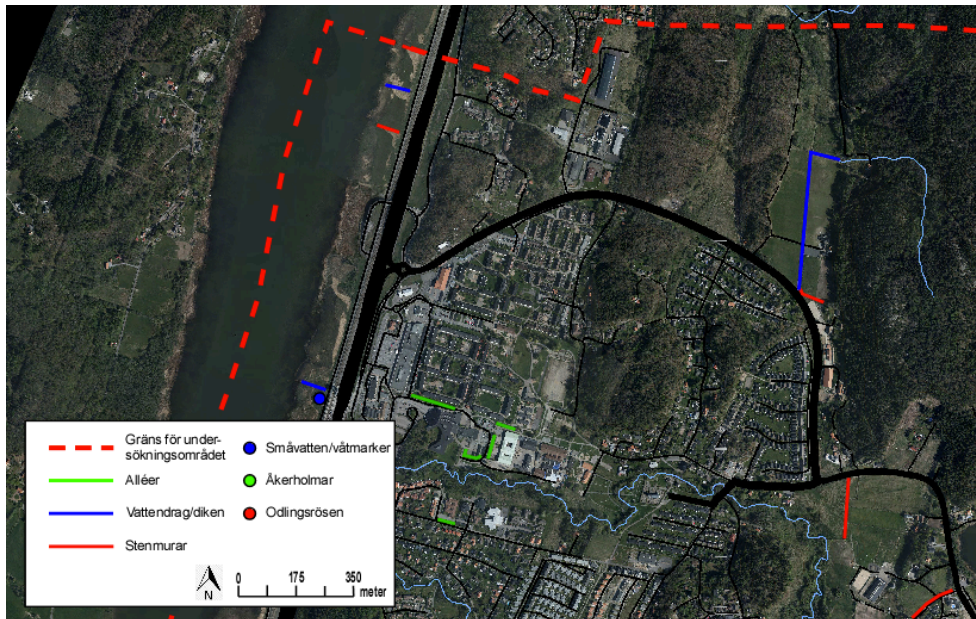

Karta 1. Undersökningsområdet avgränsas av röd, streckad linje.

Metodik

Inventering har skett enligt Svensk Standard SS 199000:2014, tillägget *Generellt biotopskydd*. Generellt biotopskydd gäller vissa utpekade biotoper enligt miljöbalken 7 kap. 11 §. Det innebär ett lagstadgat skydd för dessa biotoper (allé, källa med omgivande våtmark i jordbruksmark, odlingsröse i jordbruksmark, pilevall, småvatten och våtmark i jordbruksmark, stenmur i jordbruksmark samt åkerholme), i syfte att bevara den biologiska mångfalden i odlingslandskapet. För definitioner se bilaga 1. Inom inventeringsområdet har samtliga objekt som bedöms omfattas av detta skydd noterats och karterats.

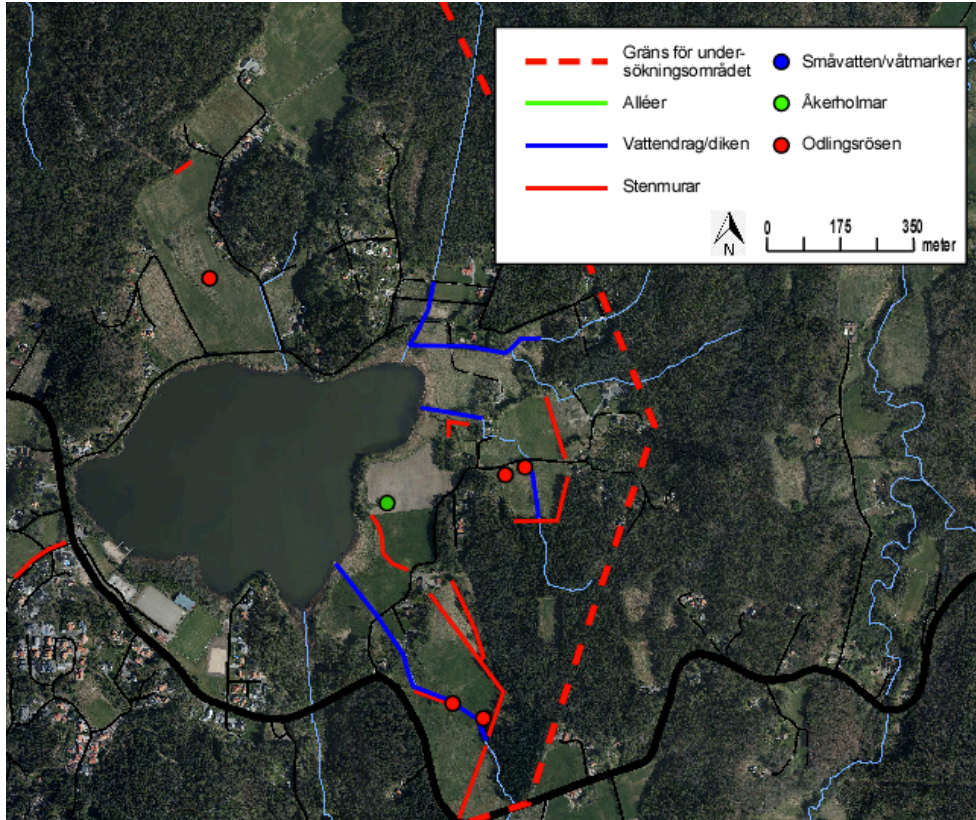
Flygbilder över undersökningsområdet har studerats, och intressanta områden har valts ut. Med intressanta områden menas i detta fall jordbruksmiljöer för samtliga typer av objekt samt bebyggda miljöer för alléer. Dessa områden har sedan besökts i fält varvid biotopskyddsobjekt har eftersökts, noterats och karterats. Fältbesöken gjordes den 2, 23 och 29 november 2016.

Karta 2. Biotopskyddsobjekt i nordvästra delen av undersökningsområdet.

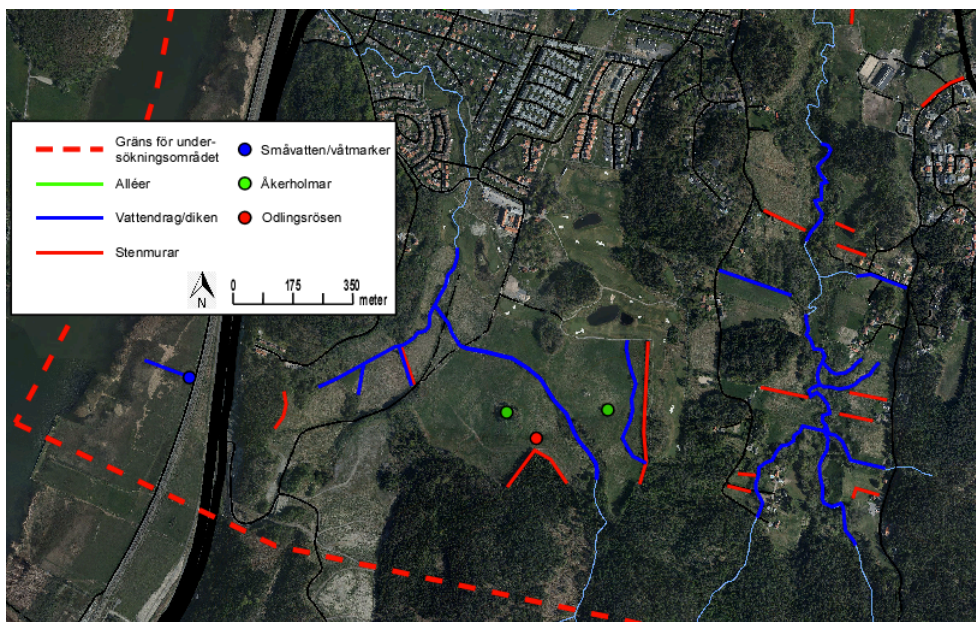
Resultat

Totalt noterades 65 generella biotopskyddsobjekt inom undersökningsområdet, varav 27 stenmurar, 24 vattendrag/diken, småvatten och våtmarker, 6 odlingsrösen, 5 alléer samt 3 åkerholmar (karta 2-4). Inga pilevallar eller källor hittades.

Karta 3. Biotopskydd i östra delen av undersökningsområdet.

Eftersom de flesta typer av biotopskyddsobjekt skall gränsa till eller omgärdas av jordbruksmark finns huvuddelen av objekten i de delar av undersökningsområdet där jordbruksmark dominerar, det vill säga längs Göta älv, runt Vimmersjön samt i området Backa säteri - Hållsdammsbäckens dalgång. Undantaget är alléer, vilka inom undersökningsområdet främst återfanns i tätbebyggda miljöer i Nödinge samhälle. Områdets jordbruksmiljöer utgörs i huvudsak av betesmarker, men smärre arealer åkermark/vall finns också.

Karta 4. Biotopskyddsobjekt i södra delen av undersökningsområdet.

Stenmur i betesmark vid Göta älv.

Stenmurar i jordbruksmark

Av stenmurar hittades 27 stycken, vilket gör dessa till undersökningsområdets vanligaste typ av biotopskyddsobjekt. Stenmurar återfanns i samtliga områden av odlingslandskapskaraktär och deras skick varierade från välhållna till delvis hoprasade och övervuxna.

Bäck i betesmark vid Kroken.

Småvatten i betesmark vid Göta älv.

Småvatten och våtmarker i jordbruksmark

Totalt hittades 24 objekt i denna kategori varav en överväldigande majoritet (22 stycken) utgjordes av diken/vattendrag. De återstående två utgjordes av småvatten. Av rinnande vatten dominerade grävda diken, men av bäckar med mer naturlig karaktär kan exempelvis nämnas Lodingebäcken och Hållsdammsbäcken med tillflöden samt en bäck i betesmark vid Kroken öster om Vimmersjön.

Odlingsröse vid Kroken.

Odlingsrösen i jordbruksmark

Sex odlingsrösen av varierande storlek hittades i undersökningsområdet, fem runt Vimmersjön samt ett i betesmarker vid Backa säteri.

Alléer

Av alléer hittades fem stycken, samtliga enkelsidiga och belägna längs gator och gångvägar i Nödinge samhälle. Endast alléer som uppfyller krav på antal (minst fem träd) och ålder/storlek (övervägande vuxna träd med ålder på minst 30 år och/eller brösthöjdsdiameter på minst 20 cm (Naturvårdsverket 2012)) har noterats. Det kan noteras att inga av alléerna bestod av särskilt gamla eller på annat sätt extra värdefulla träd. Av trädslag i alléerna kan nämnas oxel, lind, björk och hästkastanj.

Enkelsidig allé med oxel och lind längs Rödklövergatan i Nödinge.

Åkerholmar

Tre åkerholmar återfanns i undersökningsområdet, en i odlingsmark öster om Vimmersjön och två i betesmark vid Backa säteri. En av de sistnämnda hade delvis karaktär av odlingsröse och skulle möjligen kunna härledas till denna kategori istället.

Åkerholme vid Susetorp med Vimmersjön i bakgrunden.

Referenser

- Fritz, Ö., Knutsson, T. & Svedholm, J. 2016. Naturvärdesinventering av område vid Vimmersjön i Ale kommun 2016. Naturcentrum AB, Stenungsund.
- Miljösamverkan Sverige 2010. Biotopskydd - bråkiga begrepp. Miljösamverkan Sverige/Länsstyrelserna.
- Naturvårdsverket 2012. Biotopskyddsområden. Vägledning om tillämpningen av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Naturvårdsverket Handbok 2012:1, Stockholm.
- Swedish Standards Institute. 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Svensk Standard ftSS 199000.

Bilaga 1. Generellt biotopskydd

Mindre mark- eller vattenområden som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda kan enligt Miljöbalken förklaras som biotopskyddsområde. Vissa typer av biotoper har även ett generellt biotopskydd enligt 5 § i "Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m." Dessa redovisas nedan.

Inom biotopskyddsområde får inte bedrivas verksamhet eller vidtas åtgärder som kan skada naturmiljön. Dispens får endast ges om det finns särskilda skäl. Dispens avseende det generella biotopskyddet ansöks hos länsstyrelsen.

1. Allé

Lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd längs en väg eller det som tidigare utgjort en väg eller i ett i övrigt öppet landskap. Träden ska till övervägande del utgöras av vuxna träd.

2. Källa med omgivande våtmark i jordbruksmark

Ett område i terräng där grundvatten koncentrerat strömmar ut och där den våtmark som uppkommer till följd av det utströmmande vattnet uppgår till högst ett hektar.

3. Odlingsröse i jordbruksmark

På eller i anslutning till jordbruksmark upplagd ansamling av stenar med ursprung i jordbruksdriften.

4. Pilevall

Hamlade pilar i en rad som består av antingen

a) minst fem träd med ett inbördes avstånd av högst 100 meter i en i övrigt öppen jordbruksmark eller invid en väg där marken mellan pilträden är plan eller upphöjd till en vall, eller

b) minst tre träd, om vallen är väl utbildad, mer än 0,5 meter hög och två meter bred.

Biotopen omfattar trädradens längd med den bredd den vidaste trädkronans projektion på marken utgör. Om vallen är bredare än trädkronornas projektion på marken, omfattar biotopen vallen i sin helhet.

5. Småvatten och våtmark i jordbruksmark

Ett småvatten eller en våtmark med en areal av högst ett hektar i jordbruksmark som ständigt eller under en stor del av året håller ytvatten eller en fuktig markyta såsom kärr, gölar, våtar, översilningsmarker, kalkällor, märkegravar, öppna diken, dammar och högst två meter breda naturliga bäckfåror. Arealbegränsningen avser inte linjära element som öppna diken eller högst två meter breda naturliga bäckfåror. Dammar anlagda för bevattningsändamål innefattas inte i denna biotop.

6. Stenmur i jordbruksmark

En uppbyggnad av på varandra lagda stenar som har en tydlig, långsträckt utformning i naturen och som har eller haft hägnadsfunktion eller som funktion att avgränsa jordbruksskiften eller någon annan funktion.

7. Åkerholme

En holme av natur- eller kulturmark med en areal av högst 0,5 hektar som omges av åkermark eller kultiverad betesmark. Förordning (2007:849).